

**Pan
Maciej Piotr Kaczyński
Burmistrz Łaz**

LKA-4101-21-04/2011/ P/11/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miejskim w Łazach² w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009-2011 (do 30 czerwca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 24 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia negatywnie tworzenie przez Gminę warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na jej terenie.

Uchwalony przez Radę Miejską 26 kwietnia 2006 r. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łazy³ (wraz ze zmianami uchwalonymi 13 lipca 2009 r.), nie zawierał wszystkich uregulowań wymaganych art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴. Nie określono w nim: wymagań

¹ Dz. U. z 2007r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwany dalej „Urzędem”.

³ Zwany dalej „Regulaminem” - uchwały Rady Miejskiej: nr XXXVI/308/06 z 26 kwietnia 2006 r. i nr XXIX/245/09 z 13 lipca 2009 r.

⁴ Dz. U. z 2005, Nr 236, poz. 2008 ze zm., zwanej dalej „ustawą o utrzymaniu czystości”.

w zakresie uprzątnięcia błota, śniegu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego, warunków rozmieszczenia urządzeń do zbierania odpadów komunalnych na drogach publicznych i warunków utrzymania tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym i technicznym, częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów z terenów przeznaczonych do użytku publicznego, jak np. dróg publicznych, parków, zieleńców. NIK nie podziela stanowiska Pana Burmistrza, że brak w *Regulaminie* tych przepisów rekompensowało ujmowanie stosownych zapisów w umowach zawieranych przez Urząd i właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na utrzymanie czystości oraz na odbiór odpadów komunalnych.

Stwierdzono ponadto, że w *Regulaminie*, z naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości, określono przepisy dotyczące przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji. bowiem, zamiast obszarów obowiązkowej deratyzacji określono w nich podmioty zobowiązane do jej wykonywania (właściciele nieruchomości), a zamiast terminów przeprowadzania deratyzacji częstotliwość jej wykonywania. Niezgodny z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości był również § 15 Regulaminu - upoważniający Burmistrza do ustalania terminów obowiązkowej deratyzacji. Zgodnie z orzecnictwem, ustawowa delegacja dla rady gminy do stanowienia prawa miejscowego, wynikająca z art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, nie może być przekazywana innym organom. W obowiązującym *Regulaminie* stwierdzono również przekroczenie zakresu delegacji ustawowej, z uwagi na ujęcie w nim postanowień nakładających m.in. na właścicieli nieruchomości obowiązki usuwania nawisów (sopli) z okapów, rynien, nadmiaru śniegu i lodu z dachów, czy też usuwania śliskości na drogach publicznych i placach.

NIK ocenia negatywnie niepodjęcie w latach 2010-2011 (do września) w Urzędzie audytu wewnętrznego, co stanowiło naruszenie art. 274 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵, ustalającego obowiązek prowadzenia audytu w jednostce samorządu terytorialnego, jeżeli ujęta w uchwale budżetowej jednostki kwota dochodów i przychodów lub kwota wydatków i rozchodów przekroczyła 40 000 tys. zł. W uchwałach budżetowych na 2010 r. i 2011 r. kwoty dochodów i wydatków Gminy Łazy przekroczyły wartość 40 000 tys. zł⁶. Nadzwyczajny charakter zwiększenia dochodów i wydatków Gminy w latach 2010-2011, wynikający z absorpcji środków

⁵ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm., zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”.

⁶ W uchwale budżetowej na rok 2010 (nr XXXV/275/09 z 29 grudnia 2009 r.) ustalono dochody w kwocie 44.120.632 zł i wydatki w wysokości 53.806.239 zł, a w uchwale budżetowej na rok 2011 (nr IV/15/11 z 28 stycznia 2011 r.) dochody w kwocie 45.586.760 zł i wydatki w wysokości 54.598.754 zł.

unijnych, na który to fakt wskazywał Pan Burmistrz w wyjaśnieniach, nie zwalnia jednostki z obowiązku prowadzenia audytu, gdyż ustawodawca uzależnił jego prowadzenie wyłącznie od wysokości ujętych w uchwałach budżetowych dochodów bądź wydatków.

NIK, biorąc pod uwagę stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, ocenia, że w okresie objętym kontrolą w zakresie dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, nie zapewniono w Urzędzie funkcjonowanie skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. Obowiązek zapewnienia takiej kontroli, zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych spoczywał na Panu Burmistrzu.

NIK ocenia pozytywnie prawidłowe ujęcie w regulaminach organizacyjnych Urzędu zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku oraz właściwe ich uwzględnienie w zakresach czynności pracowników Wydziałów: Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Przyrody oraz Gospodarki Komunalnej i Lokalowej⁷. Pozytywnie ocenia się również zapewnienie pracownikom tych wydziałów udziału w specjalistycznych szkoleniach.

2. NIK ocenia negatywnie realizację wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wymaganą art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości ewidencję umów, zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych, zapewniającą kontrolę wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy, uruchomiono i skompletowano w 2010 r., tj. z ponad 4-letnim opóźnieniem w stosunku do terminu wynikającego z przepisów art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁸. Do końca 2009 r., jako ewidencję wykazywano zbiór dokumentów (wykazów, przekazanych Burmistrzowi comiesięcznie przez przedsiębiorców o zawartych nowych umowach i o umowach rozwiązanych i wygasłych), który nie zapewniał warunków do prowadzenia kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców przynależnych obowiązków.

Założoną ewidencję umów prowadzono nierzetelnie. Analiza 116 zgłoszonych w II półroczu 2010 r. przez przedsiębiorców przypadków zawarcia, rozwiązania lub wygaśnięcia umów z właścicielami nieruchomości wykazała, że 45 tych zmian (38,8%),

⁷ Zwanych dalej „WOŚ” i „WGK”

⁸ Dz. U. Nr 175, poz. 1458 ze zm.

ujęto w ewidencji dopiero po upływie 1-2 miesięcy od otrzymania stosownych informacji, a pięciu tych zmian (4,3%) nie ujęto do września 2011 r.

NIK ocenia negatywnie rzetelność i skuteczność działań kontrolnych podejmowanych wobec właścicieli nieruchomości, w zakresie realizacji przez nich ustawowych obowiązków. Analiza 30 przypadków właścicieli nieruchomości, których umowy rozwiązano lub wygasły, a którzy nie zawarli nowych umów, wykazała, że wobec pięciu (16,7%) przez okres 12-24 miesięcy nie podjęto żadnych działań, co Pan Burmistrz tłumaczył niedopatrzeniem pracowników, a wobec kolejnych 6 (20,0%) działania podjęto ze zwłoką, po upływie 7-16 miesięcy od daty uzyskania informacji o fakcie rozwiązania lub wygaśnięcia umowy.

Według danych Urzędu, liczba właścicieli nieruchomości na terenie gminy niemających podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych, zmalała z 683 w 2009 r. do 673 w czerwcu 2011 r., przy czym nadal udział tej grupy w ogólnej liczbie właścicieli nieruchomości zobowiązanych do posiadania umów był wysoki i wynosił 16,5%. Pomimo nieprawidłowego gospodarowania przez część właścicieli nieruchomości odpadami komunalnymi, Burmistrz w latach 2009-2011 (6 m-cy) nie skorzystał z uprawnień, określonych w art. 5 ust. 7 i art. 6 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości, do wydania decyzji nakazujących wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz decyzji o zorganizowaniu zastępczego odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na odbiór odpadów komunalnych.

Pan Burmistrz niewydawanie ww. decyzji tłumaczył zakończeniem kompletowania ewidencji umów dopiero w grudniu 2010 r. oraz prowadzeniem jej weryfikacji w 2011 r. m.in. w drodze działań kontrolnych prowadzonych przy współudziale z lokalną Policją.

Stwierdzono, że nie zrealizowano obowiązku, określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczącego udostępnienia na stronie internetowej Urzędu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty, informacji o podmiotach zbierających na terenie gminy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych. NIK, przyjmując do wiadomości, że w okresie objętym kontrolą Urząd organizował i udostępniał mieszkańcom informacje o miejscach i terminach organizowanych okazjonalnie zbiórek zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, wskazuje równocześnie, że takie działania nie zwalniały gminy z obowiązku informowania mieszkańców o możliwości pozbycia się zużytego sprzętu elektrycznego

i elektronicznego, w sposób zgodny z przepisami i w dowolnie wybranym przez nich momencie.

Stwierdzono, że Burmistrz nie korzystał z uprawnienia art. 8b ust. 1 i ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości do kontroli zgodności działalności gospodarczej przedsiębiorców odbierających odpady z warunkami udzielonego im zezwolenia, mimo istnienia przesłanek do podejmowania takich kontroli. Przedsiębiorcy nie wywiązywali się bowiem z obowiązków ustalonych w art. 9a ust. 1 ww. ustawy, dotyczących przekazywania Burmistrzowi po upływie każdego miesiąca wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarto umowy na odbieranie odpadów komunalnych lub z którymi umowy takie rozwiązano lub których umowy wygasły, a także z obowiązków ustalonych w art. 9 a ust. 2 ww. ustawy dotyczących przekazywania informacji rocznych o zebranych z terenu gminy odpadach komunalnych i sposobach ich zagospodarowania. Z ustaleń wynika m.in., że w latach 2009-2011 (do 30 czerwca) obowiązku przekazywania wykazów za część miesięcy nie dopełniło trzech spośród pięciu działających przedsiębiorców, a 73,8% wykazów przekazano Burmistrzowi z opóźnieniem do 14 dni w stosunku do wymaganego terminu. W przypadku informacji rocznych, spośród pięciu działających przedsiębiorców jeden złożył je za lata 2009-2010 z opóźnieniem odpowiednio: 141 i 41 dni. Dyscyplinujące działania Urzędu wobec przedsiębiorców polegały na monitach telefonicznych. Pisemny monit w powyższej sprawie skierowano dopiero w trakcie kontroli NIK.

NIK zwraca uwagę na pogorszenie wyników gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy. Przy wzroście w latach 2009-2010 ilości odbieranych odpadów komunalnych z 3 039,1 Mg do 3 067,8 Mg (o 0,9%), ilość odpadów odbieranych selektywnie zmalała z 241,3 Mg do 173,8 Mg (o 28,0%). Niekorzystnie kształtowały się również w 2010 r. wskaźniki charakteryzujące stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy, gdyż np. udział mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych wynosił 82% (wobec 100% zakładanych w PGO), odbierane odpady komunalne stanowiły 78,1% ilości odpadów wytworzonych (zakładanej w PGO), udział odbieranych selektywnie odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów zmalał do 5,7% (w PGO zakładano 10%), niewprowadzono na terenie gminy planowanej w PGO selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych, a udział tych odpadów wysegregowanych z odpadów wymieszanych wynosił tylko 1,0%. NIK zwraca również uwagę, że Urząd nie posiadał danych dotyczących ilości

wydzielonych z odpadów komunalnych odpadów: budowlanych (za 2010 r.), niebezpiecznych (za 2009 r. i 2010 r.) oraz elektrycznych i elektronicznych (za 2009 r.).

NIK negatywnie ocenia realizację przez Burmistrza obowiązku określonego w art. 14 ust. 13 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁹, dotyczącego przedkładania Radzie Miejskiej w Łazach oraz Zarządowi Powiatu sprawozdania z realizacji PGO w terminie do 31 marca (po upływie okresu sprawozdawczego). Sprawozdania za lata 2007-2008 przekazano Radzie Miejskiej w Łazach i Starostwu Powiatowemu w Zawierciu 31 sierpnia 2009 r. (5 miesięcy po terminie), a za okres 2009-2010 Radzie Miejskiej nie przedłożono sprawozdania w ogóle, natomiast Zarządowi Powiatu w Zawierciu przekazano je w dniu 20 maja 2011 r. (50 dni po terminie).

NIK ocenia pozytywnie podejmowane przez Urząd działania oraz ich skuteczność w przypadku interwencji mieszkańców w sprawie nieprawidłowego gospodarowania odpadami. Na pozytywną ocenę zasługują również działania Burmistrza w odniesieniu do interpelacji, wniosków i zapytań radnych w powyższym zakresie.

W Gminie, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości, prowadzono ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Regulamin oraz PGO były dostępne dla mieszkańców Gminy - publikowano je na stronie internetowej Urzędu w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto informowano mieszkańców o przedsiębiorcach posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbioru odpadów komunalnych oraz zbierających odpady niebezpieczne od właścicieli nieruchomości.

3. NIK ocenia pozytywnie realizację zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczaniu miejsc publicznych oraz zbierania odpadów z tych miejsc, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

W 2009 r. pracownicy Urzędu zajmowali się zbieraniem odpadów z miejsc publicznych oraz zlokalizowanych w tych miejscach urządzeń, a w kolejnych latach firma PROMAX Sp. z oo. z Łaz¹⁰. W umowach zawartych z tym wykonawcą określono częstotliwość usuwania odpadów z terenów przeznaczonych do użytku publicznego (trzykrotne w tygodniu opróżnianie koszy na 25 przystankach i jednokrotne usuwanie z pozostałych 30 koszy) oraz prawidłowo zabezpieczono interesy gminy. Dokonywano odbioru realizowanych usług w oparciu o sporządzone miesięczne specyfikacje

⁹ Dz. U. Nr 185, poz. 1243 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

¹⁰ Zwaną dalej „PROMAX”.

wykonanych prac i protokoły ich odbioru. NIK negatywnie ocenia powierzenie ww. działalności spółce PROMAX, która nie miała wymaganego art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o odpadach, zezwolenia starosty na zbieranie odpadów komunalnych z miejsc publicznych oraz na ich transport do miejsca ich czasowego magazynowania, skąd były odbierane przez uprawnionego przedsiębiorcę.

NIK nie podziela wyjaśnień Burmistrza, że spółka „PROMAX”, jako gminna jednostka organizacyjna prowadząca działalność na obszarze własnej gminy, nie miała obowiązku posiadania zezwolenia na zbieranie i transport odpadów. W obowiązującym od października 2005 r. stanie prawnym¹¹ spółka prawa handlowego, nawet w której gmina ma przeważające udziały, nie jest traktowana jako jednostka organizacyjna gminy, lecz jako samodzielny podmiot, który musi uzyskać zezwolenie.

Według danych Urzędu do gromadzenia odpadów w miejscach publicznych w latach 2009-2011 (6 m-cy) rozstawiono 55 koszy, zgodnie z ustalonymi przez pracowników WGK potrzebami. NIK nie podziela w pełni tego stanowiska, zwracając uwagę, że np. do lipca 2011 r. nie uwzględniono w potrzebach i nie ustawiono 2 koszy na odpady na zagospodarowanym terenie przy ul. Topolowej, mimo zgłoszonego w tej sprawie w 2010 r. wniosku Wydziału Inwestycji i Rozwoju.

Ogłędziny wybranych losowo 6 miejsc publicznych (skweru, parku i 4 ulic) wykazały prawidłowe utrzymanie czystości i porządku oraz dobry stan techniczny rozstawionych koszy na śmieci.

NIK ocenia pozytywnie działania edukacyjne lokalnej społeczności w celu zapewnienia porządku i czystości w miejscach publicznych oraz przeciwdziałania zanieczyszczeniu tych miejsc (m.in. organizowanie konkursów i akcji o tematyce ekologicznej, zakup dla szkół pakietów edukacyjnych pt. „Segregujemy śmieci”).

Na pozytywną ocenę zasługują także działania Urzędu podejmowane w wyniku interwencji mieszkańców, dotyczących zanieczyszczenia miejsc publicznych, polegające na uprzątnięciu zanieczyszczonych miejsc oraz skierowaniu do Policji 4 wniosków w sprawie podejrzeń o popełnienie wykroczenia, określonego w art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości. W wyniku tych działań, a także działań podejmowanych przez Policję z własnej inicjatywy, jedną osobę ukarano naganą, dwie grzywną, a siedem mandatami. Ponadto za czyny z art. 145 Kodeksu wykroczeń (zanieczyszczanie lub zaśmiecanie miejsc dostępnych dla publiczności) 176 osób

¹¹ Od 13 października 2005 r., w wyniku zmiany ustawy o utrzymaniu czystości, dokonanej ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 175 poz. 1458)

Policja ukarała mandatami (w łącznej kwocie 8,4 tys. zł), cztery osoby grzywną i jedną nagana.

Gmina, stosownie do wymogu art. 3 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości, zapewniła w okresie objętym kontrolą zbieranie, transport i unieszkodliwianie zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałała z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w tym zakresie, na podstawie podpisanych umów lub udzielonych im zamówień. NIK negatywnie ocenia jednak zlecenie w 2009 r. usług dotyczących zbierania i transportu zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części Firmie Handlowo-Usługowej Mariusz Jurczyk z Zawiercia, która nie miała decyzji starosty powiatu, zezwalającej na prowadzenie tej działalności, zgodnej z art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o odpadach. Firmie tej w 2009 r. również zlecono zadania w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, pomimo że nie miał on zezwolenia Burmistrza na prowadzenie działalności w tym zakresie, określonego w art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości. Natomiast w okresie od 15 lutego 2010 r. do 30 czerwca 2011 r. wszystkie ww. obowiązki powierzono Zakładowi Rolniczo-Przemysłowemu „FARMUTIL HS” ze Śmiłowa, posiadającemu stosowne zezwolenia.

Niekorzystnym zjawiskiem, świadczącym o nieprawidłowym gospodarowaniu odpadami komunalnymi przez część właścicieli nieruchomości, a także o braku właściwego utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, były dzikie wysypiska odpadów. W 2009 r. na terenie gminy wykazywano istnienie sześć takich wysypisk, a w pozostałych latach objętych kontrolą po pięć. NIK ocenia negatywnie niepodjęcie przez Urząd działań w celu likwidacji wszystkich istniejących dzikich wysypisk (corocznie likwidowano tylko jedno dzikie wysypisko). Tłumaczono to koniecznością ponoszenia dużych nakładów na likwidację i rekultywację dzikich wysypisk, znajdujących się w większości na terenie byłych kamieniołomów oraz stałym podrzucaniem w tych miejscach odpadów przez mieszkańców gminy i gmin sąsiednich, pomimo ustawienia w nich tablic o zakazie składowania odpadów. Przykładowo zgłoszony w maju 2011 r. wniosek radnego w sprawie likwidacji dzikiego wysypiska w rejonie kamieniołomu w Niegowonicach, według udzielonej radnemu przez Pana Burmistrza odpowiedzi, będzie realizowany dopiero w 2012 r. z uwagi na brak środków finansowych na ten cel. Ze zlikwidowanych w latach 2009-2011 (6 m-cy) przez Urząd trzech dzikich wysypisk zebrano łącznie 19,2 Mg odpadów, wydatkując 12, 6 tys. zł na ten cel.

4. NIK ocenia negatywnie realizację zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych przez osoby utrzymujące zwierzęta domowe.

W latach 2009-2011 (6 m-cy) nie podjęto żadnych działań techniczno-organizacyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących zwierzęta domowe oraz stworzenia tym osobom warunków do wypełniania tych obowiązków, np. w postaci wydzielenia wybiegów dla zwierząt domowych, lokalizacji koszy na odchody zwierzęce, czy też zapewnienia możliwości zaopatrywania się właścicieli zwierząt domowych w jednorazowe torebki umożliwiające usuwanie zanieczyszczeń pozostawionych przez zwierzęta będące ich własnością. Nie podejmowano również żadnych działań edukacyjnych lokalnej społeczności w powyższym zakresie.

Brak zapisów w *Programie Ochrony Środowiska i w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łazy*, dotyczących realizacji działań techniczno-organizacyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących zwierzęta domowe oraz ograniczone środki finansowe Gminy, na co wskazała Kierownik WGK w złożonych wyjaśnieniach, w ocenie NIK, nie usprawiedliwiają całkowitej beczynności Gminy w powyższym zakresie.

W Regulaminie prawidłowo określono obowiązki właścicieli zwierząt domowych w ww. zakresie, nakładając m.in. wymóg usuwania przez nich zanieczyszczeń pozostawionych w obiektach i na innych terenach przeznaczonych do użytku publicznego.

Ogłędziny wybranych losowo pięciu placów zabaw (spośród ośmiu istniejących), w tym trzech z piaskownicami, nie wykazały nieprawidłowości w zakresie utrzymania czystości i porządku na ich terenie oraz w ich otoczeniu. Piasek we wszystkich piaskownicach był czysty i nie były w nim widoczne odchody zwierząt. NIK zwraca uwagę, że tylko trzy z tych placów (z tego dwa zlokalizowane na terenie szkół) ogrodzono, natomiast dwa pozostałe, na których znajdowały się piaskownice, (zlokalizowane w parku i na skwerze) nienależycie zabezpieczono¹², a znajdujących się na ich terenie piaskownic nie przykrywano na noc. Zgodnie z podpisanymi umowami, wykonawcy odpowiedzialni za utrzymanie porządku i czystości na tych terenach, wymieniali piasek w piaskownicach raz w roku, ale według zaleceń Państwowego Inspektora Nadzoru Sanitarnego, formułowanych m.in. w kierowanej do wójtów gmin korespondencji, wskazywano na konieczność wymiany piasku minimum dwa razy w roku (wraz z rozpoczęciem sezonu oraz przynajmniej jeden raz w jego trakcie).

¹² Jeden nie posiadał ogrodzenia, a stan ogrodzenia drugiego placu pozwalał na przedostanie się na jego teren zwierząt.

W okresie objętym kontrolą Policja za niewłaściwie sprawowany nadzór nad zwierzętami ukarała mandatami 63 osoby na łączną kwotę 12,5 tys. zł oraz skierowała do sądu 42 sprawy o wykroczenie.

5. NIK ocenia pozytywnie wykonywanie obowiązków dotyczących budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych na terenie gminy oraz przeprowadzania deratyzacji, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

W okresie objętym kontrolą na obszarze gminy zamieszkałym przez ok. 16 tys. mieszkańców funkcjonował jeden szalet publiczny (do 30 czerwca 2010 r. na terenie przynależnym do dworca PKP wynajmowany przez Gminę, a od 1 lipca 2010 r. w Miejskim Ośrodku Kultury). Udostępnionego od lipca 2010 r. w MOK szaletu nie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.

NIK zwraca uwagę na ograniczenie w dostępie do ww. szaletów, wynikające zarówno z czasu ich funkcjonowania (od poniedziałku do piątku w godzinach odpowiednio 9.00-17.00 i 8.00-16.00), jak i braku na terenie gminy stosownej informacji o ich umiejscowieniu (poza miejscami obecnej i poprzedniej lokalizacji szaletu). Ograniczenie czasu pracy szaletów tłumaczono niewielkim ruchem mieszkańców po zamknięciu placówek handlowych (po godz. 17) oraz w soboty i niedziele, wskazując równocześnie, że poza godzinami pracy szaletu mieszkańcy mogą korzystać z toalet w funkcjonujących wówczas punktach gastronomicznych. W dokumentach planistycznych, m.in. w „*Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łazy*” nie ujmowano zadań dotyczących rozbudowy infrastruktury komunalnej w drodze budowy nowych szaletów publicznych, co wyjaśniono m.in. niewpływaniem do Urzędu wniosków i informacji o niewystarczającej liczbie szaletów.

PPIS w tym okresie przeprowadził 6 kontroli stanu sanitarnego ww. szaletów, nie stwierdzając nieprawidłowości, co potwierdziły również przeprowadzone oględziny.

Stwierdzono, że w latach 2009-2011 (do września) Burmistrz nie podawał do publicznej wiadomości obszarów i terminów przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji na terenie gminy, o czym stanowił § 15 *Regulaminu*. Deratyzację tę, zgodnie z § 14 *Regulaminu* należało przeprowadzić jeden raz w roku, przy czym w przypadku właścicieli budynków jednorodzinnych obowiązek jej prowadzenia można było realizować w miarę potrzeb.

Ustalono, że w przypadku budynków będących własnością lub współwłasnością Gminy, w latach objętych kontrolą obowiązkową deratyzację, na podstawie wniosków Wydziału WGK (kierowanych do jednostek gminnych), przeprowadzano dwukrotnie w ciągu roku,

co potwierdziła analiza dokumentacji dotyczącej trzech wybranych losowo nieruchomości gminnych oraz budynku Urzędu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. *Podjęcie działań w celu zapewnienia zgodności postanowień regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy z przepisami art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.*
2. *Realizację określonego w art. 274 ust. 3 ustawy o finansach publicznych obowiązku prowadzenia audytu wewnętrznego oraz prowadzenie kontroli zarządczej realizacji zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy.*
3. *Zapewnienie rzetelnego i terminowego uzupełniania prowadzonej ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych oraz podejmowanie bez zwłoki działań kontrolnych wobec właścicieli nieruchomości nieposiadających umów.*
4. *Korzystanie, w przypadku wystąpienia stosownych przesłanek, z uprawnień do wydawania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów oraz decyzji o organizacji odbioru zastępczego odpadów.*
5. *Opublikowanie na stronach BIP gminy informacji o zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych.*
6. *Zapewnienie rzetelnego wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych obowiązków dotyczących przekazywania stosownych wykazów właścicieli nieruchomości oraz informacji rocznych o ilości odebranych na terenie gminy odpadów.*
7. *Wykorzystywanie możliwości kontrolowania przedsiębiorców odbierających na terenie gminy odpady komunalne, w zakresie zgodności wykonywanej przez nich działalności z udzielonymi im zezwoleniami i obowiązującymi przepisami.*
8. *Zapewnienie likwidacji istniejących na terenie gminy dzikich wysypisk odpadów.*
9. *Przedłożenie Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami za lata 2009-2010.*

10. Wymaganie od wykonawców usług, dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, posiadania zezwoleń stosownych do zakresu zleczanych im usług.

11. Podjęcie działań w zakresie zabezpieczenia placów zabaw, w tym zwłaszcza piaskownic, przed zanieczyszczeniem ich odchodami zwierząt oraz rozważenie potrzeby podjęcia działań edukacyjnych i rzeczowych w celu stworzenia warunków zapewniających realizację przez właścicieli zwierząt domowych obowiązków usuwania zanieczyszczeń pozostawionych przez te zwierzęta w miejscach publicznych.

12. Organizowanie na terenie gminy obowiązkowej deratyzacji zgodnie z postanowieniami obowiązującego Regulaminu utrzymania czystości i porządku.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen i uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.